

Best of SMAK

Twintig jaar bestaat het SMAK. En het Gentse museum voor actuele kunst viert dat met een bijzondere jubileumexpo. Directeur Philippe Van Cauteren (foto) duikt voor ons in het verleden en kiest zes memorabele momenten uit die twee decennia.

Tekst: Hans-Maarten Post

'Pense-Bête' van Marcel Broodthaers
Aankoop in 2006

'Kreupelhout' van Berlinde De Bruyckere
Belgisch Paviljoen Venetië 2013 & expo oktober 2014 - februari 2015

Paul McCarthy
Oktober 2007 - februari 2008

"Uitgewrongen als dwiel"

"Een tentoonstelling die velen zich herinneren, en die tongen is gegaan omdat het SMAK toen een totale transformatie heeft ondergaan. Deze Amerikaanse kunstenaar heeft het museum toen haast als een sculptuur benaderd, heeft muren weggehaald en is bijna door het dak gegaan. Hij heeft het museum als een dwiel uitgewrongen." "Het is een expo die je exemplarisch kan noemen voor het SMAK, in de zin dat wij een plek willen zijn waar de kunstenaar centraal staat. *Head shop/shop head* stond symbool voor onze overtuiging wij willen de dromen en de ideeën die een kunstenaar heeft zo goed mogelijk proberen uit te werken." "Als ik Paul McCarthy zie, dan zegt hij: *Weet je waar ik geboren ben? Niet in Salt Lake City, maar in Gent.* Deze tentoonstelling was als een wedergeboorte voor hem. Het liet hem zien dat er voor kunstenaars nog altijd vrijplaatsen zijn waar ze compleet hun ding kunnen doen."

"Onbetaalbaar"

"Tedereen kent *De mosselpot* van Marcel Broodthaers, een werk dat in 2001 door het SMAK is gekocht. Maar *Pense-Bête* is kunsthistorisch gezien het belangrijkste werk van deze internationaal vermaarde Belgische kunstenaar." "Het is een werk dat miljoenen zou kunnen halen op de kunstmarkt en in principe onbetaalbaar is voor een museum als het SMAK. En toch. In

2006 kreeg ik telefoon van Anne Marie Roma, een dame wier moeder ooit een galerie in Brussel had. Zij hadden *Pense-Bête* ooit van Broodthaers gekocht en wilden het werk in een museumcollectie onderbrengen. Ik viel haast van mijn stoel, en was er ook van overtuigd dat het onbetaalbaar zou zijn. Maar het bleek haar niet om het geld te doen. Zij wilde vooral dat het werk door een groot

publiek gezien zou kunnen worden. Via de Vlaamse overheid hebben we toen het geld – 400.000 euro – kunnen vinden." "Dit was echt *once in a lifetime*. Het gebeurt zelden dat je zo'n uitzonderlijk werk aan je collectie kan toevoegen. Het is de start geweest van het Marcel Broodthaers-kabinet. De enige plek in het museum waar permanente werken uit onze collectie te zien zijn."

"Best bezochte expo ooit"

"Bij de opening van het SMAK in 1999 heeft mijn voorganger Jan Hoet tegen een kunstenaar gebokst. Hij vond boksen een metafoer voor het leven. Bij boksen is het de bedoeling dat de ene toont dat hij sterker is dan de andere. Vandaag proberen wij als museum veeleer als *compagnon de route* mee te kijken met kunstenaars en met hen op lange termijn trajecten uit te zetten."

"Wellicht het mooiste voorbeeld daarvan is onze samenwerking met Berlinde De Bruyckere. Wij hebben haar geholpen bij de realisatie van *Kreupelhout*, het monumentale meesterwerk dat ze maakte voor het Belgisch Paviljoen voor de Biënnale van Venetië in 2013, toch nog altijd de Olympische Spelen van de kunst. We hebben het een jaar later kunnen tonen in een retrospectieve van

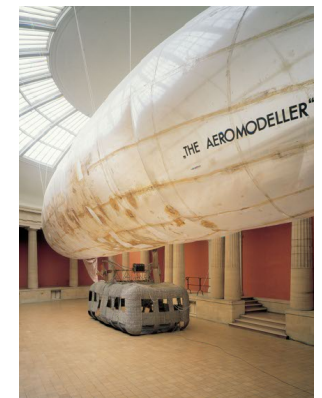
haar werk, dat toen met bijna 90.000 bezoekers onze best bezochte expo ooit werd." "Hedendaagse kunst heeft vaak een cerebraal en afstandelijk karakter, en dan is het fantastisch om te zien dat een kunstenaar zo veel mensen kan beïnvloeden. Haar oeuvre is als een soort spiegel waar we in deze tijden van crisis vaker in zouden moeten kunnen kijken."

'Traces of Survival'
Biënnale Venetië 2015 & boek

Gerhard Richter
Oktober 2017 - februari 2018

'The Aeromodeller' van Panamarenko
Highlights for a future, van 16 maart tot 29 september

"Sindsdien verdraag ik geen bullshit meer"

"In 2014 werd ik uitgenodigd om het paviljoen van Irak samen te stellen op de Biënnale van Venetië. Dan denk je: hoe kan ik als Belgisch curator in dat kokette Venetië een tentoonstelling maken over een land waar zich een gigantische tragedie voltrekt? Toen heb ik een tentoonstelling gemaakt met vijf Iraakse kunstenaars, maar ook een expo met tekeningen die ik verzameld had in drie vluchtelingenkampen." "Ik heb daar echt een crisis gehad. *Is dit wat ik doe*, vroeg ik me af?

Tentoonstellingen maken? Ik vond dat ik iets anders moest gaan doen met mijn leven. Tot ik besefte: wat ik doe, is wat ik kan, en misschien kan ik mijn job gebruiken om dit soort verhalen zichtbaar te maken." "De Chinese kunstenaar Ai Weiwei heeft toen tekeningen geselecteerd voor een boek. Dat hebben we vervolgens ook in Belgische opvangcentra gedaan. Het project heeft mij kritischer gemaakt ten opzichte van de kunstwereld. Ik kan nu geen bullshit meer verdragen."

"Een mirakel dat dit gelukt is"

"Het is een mirakel geweest dat deze tentoonstelling er gekomen is, rekening houdend met het feit dat Gerhard Richter een van de duurste kunstenaars is en dat soort verhalen zichtbaar te maken." "De Chinese kunstenaar Ai Weiwei heeft toen tekeningen geselecteerd voor een boek. Dat hebben we vervolgens ook in Belgische opvangcentra gedaan. Het project heeft mij kritischer gemaakt ten opzichte van de kunstwereld. Ik kan nu geen bullshit meer verdragen."

"Het is het mooiste compliment dat je kunt krijgen. Hij heeft ons toen ook echt gesteund en heeft, toen een paar bruiklenen niet rondkwamen, acht nieuwe werken die pas af waren onder de tentoonstelling laten opnemen." "Het startpunt was dat wij het enige museum in België zijn met een belangrijk werk van Richter in de collectie: *De grote piramide*, uit 1966. Al zat dat niet in de expo, omdat het toen uitgeleend was. Voor onze verjaardag tonen we het nu wel."

"Voor de eerste keer zo veel eigen werk"

"Voor de eerste keer in twintig jaar wordt het volledige museum gebruikt om een selectie uit onze collectie te tonen. Van de ongeveer 3.000 werken tonen we er 200, waarbij ondermeer *Sitting cardinal* van Francis Bacon, een voor dat nieuwe SMAK. Ik hoop dat we over een aantal jaren op de deur mogen kloppen van een nieuw museum. Niet vanuit een soort bouwobsessie, maar wel omdat onze collectie er om vraagt."

"Mijn droom is om 500 werken uit de collectie permanent te kunnen tonen, met voldoende ruimte voor tijdelijke expo's. Er is vorig jaar onderzocht hoeveel ruimte we daarvoor nodig hebben, en er liggen enkele scenario's klaar voor dat nieuwe SMAK. Ik hoop dat we over een aantal jaren op de deur mogen kloppen van een nieuw museum. Niet vanuit een soort bouwobsessie, maar wel omdat onze collectie er om vraagt."

Eerste in z'n soort

Gehuisvest onder het dak van het Gentse Museum voor Schone Kunsten opende in 1975 een apart Museum voor Hedendaagse Kunst, toen het

eerste Belgische in z'n soort. Jan Hoet werd er directeur. Pas in 1999 kreeg het museum zijn eigen gebouw en ook een nieuwe naam: SMAK, wat

staat voor Stedelijk Museum voor Actuele Kunst. Eind 2003 volgde Peter Doroshenko Jan Hoet op als artistiek directeur. Hij werd in 2005

op zijn beurt opgevolgd door Philippe Van Cauteren. Jaarlijks krijgt het museum gemiddeld 100.000 bezoekers over de vloer.

INFO
De Collectie (1) / Highlights for a future, van 16 maart tot 29 september, SMAK, Gent. www.smak.be